

Posudek bakalářské práce

Jitka Brožová: Současná zahraniční politika Německa a konstruktivismus

Práce Jitky Brožové se zabývá německou zahraniční politikou v období vlády kancléřky A. Merkelové (tj. od roku 2005). Jedná se o konstruktivisticky laděný výzkum, kdy je konkrétním předmětem zkoumání vliv historicky formované identity Německa po druhé světové válce na německou zahraniční politiku po konci studené války. Autorka nejprve popisuje konstruktivistickou teorii a ukazuje, jaké jsou hlavní znaky této teorie. Podobně tak popisuje konstruktivistické chápání mezinárodních organizací a evropské integrace. Po krátkém představení hlavních aktérů německé zahraniční politiky se práce věnuje postupně třem jejím oblastem, a to bezpečnostní politice v souvislosti německého působení v NATO, německé unijní politice a nakonec působení německá v rámci postupné integrace globální obchodní výměny skrze GATT a následně WTO.

Práce je logicky členěna a obsahuje dostatečné množství odborné literatury, přestože by se zejména konstruktivisticky orientovaných zkoumání týkajících se výzkumných cílů práce dalo jistě nalézt mnohem více. Navíc, některé velice kvalitní zdroje jsou v práci využívány pouze málo (např. Katzenstein nebo Berger). Práce obsahuje poměrně dobrou teoretickou pasáž seznamující čtenáře s hlavními znaky konstruktivistické teorie. Ovšem i na této poměrně zdařilé kapitole se ukazuje hlavní úskalí práce: přílišná stručnost a slabé jazykové podání. Vzhledem k prvnímu je třeba podotknout, že (bohužel) řada míst práce (viz níže) je dobře započata, diskuse je však z hlediska přílišné stručnosti, obecnosti či zkratkovitosti neúplná. To se týká například absence debaty ohledně směřování zahraniční politiky Německa po konci studené války realistickými autory, což je v práci zmíněno pouze obecně (za všechny například Mearsheimerova stať *Back to Future*). Právě neschopnost tradičních teoretických škol vysvětlit i německou zahraniční politiku po konci studené války vedla v 90. letech a později k rozvoji konstruktivistických zkoumání. Práci dále chybí robustnější metodologické uchopení zkoumaného tématu. Autorka sice píše, že se jedná o případovou studii, nicméně není jasné, jak bude blíže při zodpovězení výzkumné otázky postupováno.

V práci vůbec chybí hlubší opodstatnění použitého teoretického rámci a zamyšlení nad jeho limity a případnými slabunami oproti ostatním konkurenčním teoretickým přístupům. Chybí ospravedlnění použité teorie, autorka sice píše, že to umožňuje zkoumat vliv historicky vzniklých identit na zahraniční politiku, není však jasné, proč je tento přístup důležitější, než

jiné teorie mezinárodních vztahů. S tím souvisí slabá diskuse dosavadní literatury k tématu předkládané bakalářské práce, autorka mohla dle mého názoru pracovat s větším počtem zdrojů, které používají konstruktivismus pro empirický výzkum zahraniční politiky (v případě Německa je to například práce zabývající se čínsko-japonským a německo-polským smířením z pera Yinana He). Práce rovněž se nikde nezabývá otázkou, zda je Německo zahraničně politické chování po roce 1989 unikátní, či lze nalézt srovnatelné případy. To by umožnilo adekvátně srovnat současné Německo s jinými státy, které prošly podobným poválečným vývojem (skvělým případem by bylo Japonsko po 2. světové válce). Obecně vzato v práci absentuje rozsáhlejší diskuse utváření německé poválečné identity. Přestože práce na cca třech stranách ukazuje základní znaky tohoto utváření, chybí důkladnější zhodnocení vývoje před koncem studené války a vlastně i během Kohlova a Schroederova kancléřství. To se týká ale také povahy německé zahraniční politiky po mezi lety 1871 až 1945 jako zásadního protikladu jejího směřování po válečné porážce nacistického režimu.

Přestože se tématu práce věnuje, je dle mého názoru příliš málo prostoru věnováno německé zahraniční politice vůči jak unijním, tak mimoevropským partnerům v průběhu tzv. migrační krize, například ve vztahu k novým členským státům EU, včetně České republiky, Polska a Maďarska, ale rovněž státům mimoevropským (Libye, Turecko). Je také škoda, že autorka nic nevytěžila z takových procesů v současné německé zahraniční politice, jako je v ní obsažený střet mezi obchodním pragmatismem a snahou o zajištění dodržování mezinárodních norem lidských práv (například v rámci německých vztahů s ČLR nebo Saudskou Arábií).

Co se týče jazykové stránky, je v práci řada pravopisných a stylistických chyb (a někdy i vyložených hrubek), které místy poměrně významně snižují kvalitu práce a také její čtivost. K tomu se připojuje často dosti neobratné vyjadřování (např. za všechny: „Zdali má poválečná identita z druhé světové války vliv na současnou zahraniční politiku Německa, je otázka ještě celkem neprozkoumaná a často probíraná“, „Rusko je jednou ze základů pro trh německých výrobků“).

I přes výše naznačené výhrady dokázala autorka hodnocené práce přijít s vlastním výzkumným problémem a pomocí adekvátní odborné literatury a jiných zdrojů se snažila odpovědět na jí stanovenou výzkumnou otázku. Tím alespoň v minimální míře naplnila nároky kladené na bakalářské práce a já proto její práci doporučuji k obhajobě.